

Wie ben ik nu echt?

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Thema: identiteit
zondag 2 januari 2022
Voorganger: ds. Niels de Jong

Wie ben ik nu echt?

De komende maanden stellen naar schatting zich zo'n 3 miljoen Nederlanders zich de vraag: 'wie is de Mol?'. Dit programma draait al 22 jaar, maar met name de laatste jaren zijn er echt veel mensen die proberen de identiteit van de Mol te achterhalen. Een vraag waar al veel langer mensen en veel meer mensen mee bezig zijn, proberen duidelijkheid over te krijgen is de vraag naar de eigen identiteit. Wie ben ik? Wie zeggen anderen dat ik ben? Wat is mijn identiteit? Misschien heb je die vraag jezelf ook wel gesteld. Of stel je m voortdurend. Of speelt deze vraag meer op de achtergrond, bijna zonder dat je er bewust van bent. Maar zoals ik ergens op het internet op een serieuze website las: 'Je leven wordt voor een groot deel bepaald door de vraag: wie ben ik? Er zijn drie antwoorden op deze vraag waardoor je je meestal laat leiden: je bent wat je doet, je bent wat anderen over je zeggen en je bent wat je bezit.' Je leven wordt voor een groot deel bepaald door de vraag: wie ben ik? Want je laat je leiden door het antwoord.

Nu kun je de vraag op allerlei verschillende manieren beantwoorden. Als je het aan mij vraagt, dan kan ik bijvoorbeeld mezelf definiëren naar mijn familieverbanden. Ik ben een zoon. Ik ben een vader. Ik ben een echtgenoot. Ik kan me ook definiëren naar mijn werk: ik ben dominee. Ik kan me definiëren naar mijn geloofsovertuiging: ik ben christen. Ik kan me definiëren naar mijn afkomst: een boerenjongen uit Bergambacht. Ik kan zeggen wie ik ben aan de hand van waar ik nu woon: ik ben Rotterdammer. Ik zou kunnen vertellen over mijn karaktertrekken, over mijn uiterlijk, over mijn leeftijd, over mijn vrijetijdsbesteding, over wat ik anderen over mij hoor zeggen. En al die dingen maken ergens onderdeel van mijn identiteit, zou je kunnen zeggen. Maar wie ben ik nou echt? Wat is werkelijk bepalend voor mijn identiteit? En waardoor laat ik me het meest leiden?

Wat het antwoord dan precies is, dat gaat een laag dieper. In onze tijd en cultuur is het nog niet zo eenvoudig om bij dat 'laagje dieper' te komen. Te meer ook omdat behoorlijk onduidelijk is hoe je antwoord op krijgt op die vraag 'maar wie ben ik nu echt?'.
• Moet je die identiteit vinden/ontdekken? Je zit dan op het spoor van: je bent je genen of je brein. Dat suggereert dat ergens die identiteit van jou er al is, dat die al gegeven is en vastligt en dat je erachter moet zien te komen – op een of andere manier.

- Wordt je identiteit gegeven door anderen? Je zit dan op het spoor: je bent wie anderen zeggen wie je bent. Dat suggereert dat je bent wat anderen van je zeggen. Bijvoorbeeld je ouders, je vrienden, je collega's – dat zij het bepalen.
- Wordt je identiteit bepaald door de groep waarin je je begeeft? Je zit dan op het spoor van: je bent je groep. Dat suggereert dat het niet iets is wat je op jezelf kunt bereiken, maar dat je je identiteit ontleent aan de familie, de groep, de stam waartoe je behoort.

- Moet je je identiteit ontwikkelen? Dat suggereert dat je wat basismateriaal hebt en dat je dat kunt uitbouwen, sterker maken.
- Moet je je identiteit zelf construeren, zelf maken? Dat suggereert dat alles open ligt en je aan de slag moet om er iets moois van te maken, te worden wat je wilt (zoals een populair Kinderen-voor-kinderen-liedje beweert). En wellicht kun je ook wel eens van identiteit veranderen als een bepaalde identiteit je niet meer bevalt.

Hoe duidelijkheid te krijgen over je identiteit – dat is allemaal niet zo duidelijk vandaag de dag. En dat maakt dat al die goedbedoelde kreten die je vandaag de dag kunt horen - Wees jezelf! Durf te zijn wie je echt bent! - dat die nogal verwarrend zijn. Want hoe dan?! Hoe moet je dan 'gewoon jezelf zijn'? Dan zijn die goedbedoelde kreten natuurlijk onmogelijke opgaven. Maar omdat die kreten nogal vaak in onze cultuur klinken, kun je er zomaar onzeker van worden. En grote kans dat je dan maar je aanpast aan je omgeving... En doet wat anderen ook doen.

Is dat erg, kun je je afvragen? Als je niet weet wie je nou echt bent? Is dat nu zo belangrijk om dat wel te weten?

Nou ja, je laat je leiden door je identiteit, hoorden we net al. En daar komt bij – als ik de beroemde ontwikkelingspsycholoog Erik Erikson volg – dit: "in het sociale oerwoud van het menselijk bestaan is het niet mogelijk zich levend te voelen zonder het besef van identiteit". Zonder 'besef van identiteit' voel je niet levend. En daar komt ook bij – 'besef van identiteit' is ook nodig om stevig te staan in 'het sociale oerwoud van het menselijk bestaan'. Want zonder besef van identiteit sta je wankel, ben je beïnvloedbaar, onzeker waarschijnlijk. En dan doe je maar wat. En ik zeg niet te veel denk ik als veel mensen zich vandaag de dag wankel voelen, onzeker over zichzelf, niet wetend wie ze nu echt zijn. Als je bv even googelt op 'identiteit zoeken' – dan vliegen de reclames van psychologen en coaches je om de oren. Blijkbaar is daar een enorme behoefte aan. Er is veel mentale problematiek op dat punt. Omdat men geen idee heeft wie men is. En dan weten anderen ook niet waar ze aan toe zijn met jou. En jij weet niet wat je aan moet met jezelf.

En dus is het geen overbodige luxe om vandaag de dag stil te staan naar de vraag naar jouw en mijn identiteit. En we staan daarbij stil via een gedeelte uit een brief van Paulus aan de Efeziërs. We zullen komende weken trouwens steeds bij een gedeelte uit deze brief stil staan. En in de kerk is er het geloof dat we in zo'n tekst niet maar een interessante mening vinden, luisteren we er ook niet naar als het een advies van een deskundige hulpverlener zou zijn, maar luisteren we zo dat we erop rekenen dat God door die tekst heen spreekt, en ons aan wil spreken.

We lezen vandaag Efeziërs 2, 1-10 en dat gedeelte lezen we gedurende de preek. In het eerste gedeelte dat we lezen, schetst Paulus aan zijn lezers wie zij waren. Dat zegt al gelijk iets. Blijkbaar denkt Paulus dus dat er dingen anders kunnen worden als het gaat om je identiteit. Niet alles kan anders worden – dat je een Nederlander of Marokkaan of Braziliaan of een Javaanse-Surinamer-met-een-Nederlandse-moeder of nog weer wat anders bent – zoiets dat ligt vast bij je geboorte en dat geeft je ook bepaalde uiterlijke kenmerken. Dat hoort dan ook bij je identiteit. Maar lang niet alles ligt vast. En wie je bent, kan dus ook anders worden. Dat is wat deze tekst, wat God door deze tekst communiceert. Je bent niet je brein, je genen, je afkomst, je verleden, je talent. Je identiteit kan veranderen.

Paulus is in die eerste drie verzen overigens niet positief over de identiteit die zijn lezers van huis uit hadden. Overigens – hij herkent die oude identiteit helemaal, want hij had die zelf ook. Nogal zwart-wit schetst hij die oude toestand.

Efeziërs 2: 1 – 3 (Bijbel in Gewone Taal)

[lees hier](#)

Dus niet positief is Paulus hier over wie hijzelf en zijn lezers waren. Hij somt op: onder invloed van het kwade, de duivel. Slechte dingen aan het doen. Zich verzettend tegen God. Toegevend aan zelfzuchtige verlangens, ze deden maar wat in hen opkwam. Nu kun je dit gedeelte gemakkelijk verkeerd lezen. Alsof Paulus iemand is die nogal pessimistisch denkt over zichzelf en anderen. Alsof de mensen aan wie hij schrijft pure slechteriken waren die nooit enig goed woord gesproken hadden of enig goede daad hadden gedaan. Zo'n negatieve kijk heeft Paulus niet op mensen. Maar als Paulus moet typeren wie zij (en hijzelf!) waren, dan valt hem vooral op wat er mis was. Vergelijk het maar zo. Stel je voor dat op de eerste zomerdag dat de temperatuur boven de 30 graden komt, je naar het strand gaat, je vergeet in te smeren en in slaap valt. En als je wakker wordt valt het niet mee. Een helft van je gezicht, je schouders, je rug, je kuiten en je voeten – verbrand, misschien wel 2e graads. En als je dat de volgende dag vertelt wat er is gebeurd: ik heb liggen bakken op het strand, maar viel in slaap, ik heb de hele nacht geen oog dicht gedaan, zelfs mijn arm verschuiven deed al zeer, ik ben compleet verbrand. Als dan iemand zegt – nou, dat valt toch ook wel mee. Die andere kant van je gezicht zie ik niets aan – en volgens mij je handen, je armen vallen ook mee. En je buik zal ook wel niets mee aan de hand zijn. Kom op – niet zo overdrijven, er zijn allemaal positieve dingen te noemen. Dan snapt diegene er natuurlijk niets van. Je zou je zeer miskend voelen.

En zo is het hier ook. Natuurlijk hadden die mensen en hij ook goede dingen gezegd en gedaan. Maar dat het is punt niet. Zoals typerend voor jou was dat je verbrand was. Zo was typerend voor die lezers en Paulus zelf dat ze in hun eerdere leven op een doodlopende weg zaten, wandelende doden waren, zich verzettend tegen God en dat er slechte dingen uit hen voortkwamen.

En Paulus is daar eerlijk over en doet het niet mooier lijken dan het is. Ik weet niet hoe jij op jezelf terugkijkt. Of je erin herkent. Maar ik vermoed dat allerlei mensen zich zomaar goed herkennen in deze beschrijving – dat er een tijd was dat je gewoon maar deed waar je zelf zin in had, wat 'toevallig in de lucht zat' dat deed je, en ergens zat er ook een verzet, een weerstand tegen God. En zonder dat je het wist was je zo onder de invloed van slechte krachten. Anderen herkennen dat misschien minder - misschien ben je nooit echt weggeweest van God – dat kan. Dat je van jongs af aan al gericht was op God. Maar dan nog kan ik me voorstellen dat je – als je je bedenkt dat God er niet was geweest in je leven, als je je eigen gang was gegaan – dat je dan ook zomaar een leven had kunnen leiden zoals dat hier geschetst wordt.

Hoe het ook zij – zoals het in vers 1 t/m 3 was, zo was het niet gebleven bij die mensen aan wie Paulus schrijft. Maar – zo begint vers 4. Maar, er is iets veranderd in wie deze mensen zijn. Laten we lezen.

Efeziërs 2: 4-5

[lees hier](#)

Maar God... Hij heeft iets in gang gezet. Hij heeft iets veranderd. Die mensen die van God los waren, die blijken geliefd door God, begenadigd, gered. Met het voorgaande in je achterhoofd, is dat natuurlijk een verrassing, een contrast. Je zou kunnen denken – met zulke mensen wil God niets te maken hebben. God is veel te zuiver, veel te goed, veel te groot voor zulke mensen. Maar God wil er wel mee te maken hebben, want Hij heeft mensen lief, zo zegt hij in vers 4. En daarom, zo zegt Paulus in vers 5, heeft Hij 'ons samen met Christus levend gemaakt.' Ze leken verloren, maar worden verlost. Ze leken hopeloos verdwaald, maar worden gevonden. Ze leken compleet vast te zitten, maar worden bevrijd. Ze leken te verdrinken, maar worden gered. Allemaal vanwege Gods liefde en grote barmhartigheid.

Ik weet niet of je dat herkent bij je zelf. Dat er iets verandert is. Dat God je niet zomaar wat verbeterd heeft, dat ie niet wat aan je gesleuteld heeft, wat problemen voor je opgelost heeft. Maar dat hij je levend gemaakt heeft, zo noemt Paulus dat. Je was zonder God een wandelende dode, geestelijk gezien zat er geen leven in. Maar uit liefde heeft Hij je gered, levend gemaakt. En dat heeft zo zijn gevolgen.

Efeziërs 2: 6-10

[lees hier](#)

Door Gods liefde en genade is het veranderd. Paulus zegt: we zijn nieuwe mensen geworden. Iets anders gezegd: we hebben een nieuwe identiteit aangenomen. Dat doen mensen wel eens – als ze hun oude leven achter zich willen laten of moeten laten, dan nemen ze een nieuwe identiteit aan. Zoiets is het hier ook. Als je gelooft in Jezus Christus, dan wordt je een nieuw mens.

Maar wat voor mens ben je dan? Wat is dan je nieuwe identiteit?

Even terug naar het woord identiteit. Letterlijk betekent dat iets als 'samenvallen met...'. Denk maar aan het woord identiek dat van dezelfde woordstam komt. Dus als iemand zijn identiteit haalt uit zijn werk, dan valt hij samen met zijn werk. Hij is zijn werk, zeggen we dan ook wel eens. Of als iemand zijn identiteit haalt uit het aantal volgers, dan valt hij samen met zijn instagram-account. Als het account achteruit gaat, gaat zo iemand zelf ook achteruit. Weer een ander haalt zijn identiteit uit zijn prestaties, een ander baseert zijn identiteit op zijn uiterlijk, weer een ander op zijn kinderen, of op zijn vriendengroep. Voor weer een ander is zijn geardeheid of relatiestatus identiteitsbepalend. Weer een ander ontleent zijn identiteit aan inkomen en dat soort zaken.

Hier stelt Paulus dat de mensen aan wie hij schrijft, samenvallen met Jezus Christus. Dit punt maakt Paulus niet alleen hier, maar dit is een punt dat hij voortdurend in zijn brieven maakt. Een van de meest hoog aangeschreven bijbelgeleerden noemt het niet alleen een belangrijk onderdeel van het onderwijs van Paulus, maar dat dit zijn hoofdpunt is. Dat zou zomaar het geval kunnen zijn. Paulus maakt dit punt vaak - ongeveer 80x in zijn brieven. Je zou er trouwens wel zomaar overheen kunnen lezen. Ook al ben je een ervaren bijbellezer dan nog zou je er zomaar overheen gelezen kunnen hebben. Dit grote punt zit namelijk in kleine woorden – in voorzetsels om precies te zijn. Maar als je het eenmaal ziet, gaat het je inderdaad ook opvallen. Dit punt benoemt Paulus het vaak met 'in Christus zijn'. Maar hij noemt het in dit bijbelgedeelte ook 'samen met Christus'. Hij kan het op andere plekken ook hebben over 'door Christus' of 'van Christus'. Het punt is dat, als we geloven in Jezus, we op een bepaalde manier gaan samenvallen met Hem. We ontleen onze identiteit aan wie hij is en wat hij gedaan heeft. We zijn 'in Christus'.

En dat gaat nog wat verder dan dat je als godsdienstige overtuiging 'christelijk' aankruist op een enquête-formulier. Het gaat nog wel wat verder. Je bent op een bepaalde manier onlosmakelijk verbonden met hem. Jezus Christus en jij – dat hoort bij elkaar. Aan Jezus Christus ontleen je je identiteit. Dat heeft drie gevolgen.

Allereerst – je wordt er meer mens van. Onze eerste reactie is waarschijnlijk eerder het tegenovergestelde: 'als ik zo 'in Christus' ben, waar blijf ik dan zelf? Zo gaat dat wel als je gaat samenvallen met dingen. Als je je werk bent, dan depersonaliseert dat je, oftewel, daar wordt je minder mens van. Als je identiteit samenvalt met de groep waartoe je behoort, dan is ook de vraag waar jij zelf bent. Als je samenvalt met je Insta-account, met je prestaties, met je relatiestatus, een groep, een club, een opvatting over de corona-maatregelen – eigenlijk alles in deze wereld – als je daar je identiteit uithaalt, als je daarmee samenvalt, dan maakt dat je minder mens, minder menselijk ook. Maar als je samenvalt met Jezus Christus, dan wordt je daar juist niet minder van. Maar meer mens. Want Jezus brengt je tot je bestemming.

En als tweede – het is ook geen tijdelijke identiteit, maar door niets of niemand stuk te krijgen. Ook een verschil – je volgers, je prestaties, je uiterlijk – op een gegeven moment wordt het minder, of je raakt het kwijt. In ieder geval gaat het niet eeuwig mee. Maar dat 'in Christus' zijn, dat blijft voor altijd. Dat ben je voor altijd. En niets kan dat stuk maken. Zelfs de dood niet. Want je bent 'samen met Christus' levend gemaakt. Denk nog maar aan dat citaat van Erikson – zonder besef van identiteit geen gevoel van leven in dit bestaan. Nou – met Jezus heb je zeker besef van identiteit, en zeker een gevoel van leven. Je bent levend gemaakt voor altijd.

En als derde – als je samenvalt met Christus, je identiteit door hem laat bepalen – dan laat je daar dus door leiden. En dan sta je ook helemaal goed voorgesorteerd om het goede te doen. Want je identiteit bepaalt altijd je gedrag. Om wat voorbeelden te noemen: als je jezelf ziet als crimineel, zul je vast snel de wet overtreden. Als je jezelf ziet als iemand die opgeeft als het moeilijk is, zul je opgeven als het moeilijk wordt. Als je je identiteit ontleent aan een bepaalde groep, zul je heel loyaal zijn aan die groep. Als je samenvalt met je werk, dan zul je je werk altijd op de eerste plaats zetten. En als je jezelf ziet als een nieuw mens, verbonden met Jezus Christus, dat je met Jezus Christus bent opgestaan in een nieuw leven, als je 'in Christus' bent. Dan zul je op Jezus Christus gaan lijken. Dan komen de liefde van Jezus, de moed van Jezus, de vergevingsgezindheid van Jezus, het gevoel voor waarheid van Jezus, de echtheid van Jezus, dan komen die bij jou ook. Later in de brief aan de Efeziërs benoemt Paulus wat uitgebreider het gedrag dat past bij het 'in Christus' zijn. Hier noemt hij het kortweg: goede daden. Je gaat het goede doen. Dat past bij je nieuwe identiteit – goede daden. Dus met deze identiteit, dat je 'in Christus' bent, als je trouw blijft aan die identiteit, dan sta je daarmee voorgesorteerd om het goede te doen.

Als ik het samenvat: die nieuwe identiteit, dat nieuwe leven, dat 'samen met Jezus Christus'. 1) Dat betekent dat je meer mens wordt. 2) Dat betekent dat je sterk staat, je identiteit kan niet stuk, voor eeuwig niet. 3) En dat betekent dat je staat voorgesorteerd om het goede te doen.

Paulus haast zich om er nog dit bij te zeggen: deze nieuwe identiteit is niet een verdienste. Dat is niet het gevolg van menselijke inzet. Alsof je een nieuw mens wordt als je maar je best doet. Het is niet een zaak van slim kiezen of hard werken. Ook niet het resultaat van een bepaalde opvoeding. Deze nieuwe identiteit wordt je geschonken. Niet dat ie gratis was of goedkoop – integendeel. Jezus is er voor stuk gegaan, gestorven. Hij heeft geleden. Om jou en mij dat nieuwe leven te schenken. Wat God betreft, ziet hij je 'in Christus'. Hij wil niets liever dan dat. Hij weet ook wel hoe het bij jou 'van nature' was, hoe je van huis was. En of je dat ook uitgeleefd hebt of dat het aan de buitenkant allemaal nog heel wat leek. Maar voor God is dat niet doorslaggevend allemaal – wat je afkomst was, je verleden, je fouten. Hij heeft iets anders voor je op het oog, iets beters, iets mooiers, iets nieuws. Een nieuwe identiteit.

Als je dit zou willen, kun je dit geschenk aannemen. Door te geloven in Jezus Christus. En je begint een nieuw leven. Je bent een nieuw mens. Geliefd, gered. Dan ben je 'in Christus' en dat is nooit meer stuk te krijgen.

En als je jezelf al zo kent, als je jezelf ook ziet. Dan weet je vast ook dat je dit elke keer weer nodig hebt om te beseffen. Want voor je het weet laat je je weer aanpraten dat je succes bepalend is voor wie je bent. Of je laat je je aanpraten dat je bent wat vroeger door je ouders of anderen tegen je gezegd is. Of zomaar ga je denken dat je status, je opleiding, je werk of nog weer wat doorslaggevend is voor wie je bent. En daarom zou ik tegen je willen zeggen: vergeet niet waar je vandaan komt. Maar vergeet vooral niet wat er veranderd is. Vergeet niet wie je echt bent. Want het meest bepalend is wie je bent 'in Christus' en daardoor geliefd, begenadigd, levend gemaakt. Als je daarbij blijft, als je meer en meer daarnaar leeft, zul je meer mens zijn dan ooit. Meer tot je bestemming dan hoe dan ook. En wat er ook gebeurt – wat je ook verliest, wat er ook mislukt, wat er ook mis gaat – niets kan dat veranderen. Want dit ben je echt. Voor altijd.

Amen.

Dienstpagina van vandaag:

[bezoek hier](#)

Deze preek op YouTube:

[kijk hier](#)

Bijdragen?

COLLECTEDOEL JANUARI: VOEDSELBANK

- In Nederland leven meer dan een miljoen mensen onder de armoedegrens. Dit is in het afgelopen jaar alleen maar toegenomen. De voedselbank Rotterdam helpt de allerarmsten door ze tijdelijk te voorzien van voedselpakketten.
- We zorgen er samen voor dat armoede wordt bestreden, voedseloverschotten verdwijnen en milieu minder wordt belast.
- "Oog voor voedsel, hart voor mensen"
 - ~40.000 voedselpakketten per week
 - ~132.500 Nederlanders voorzien van voedselpakketten

